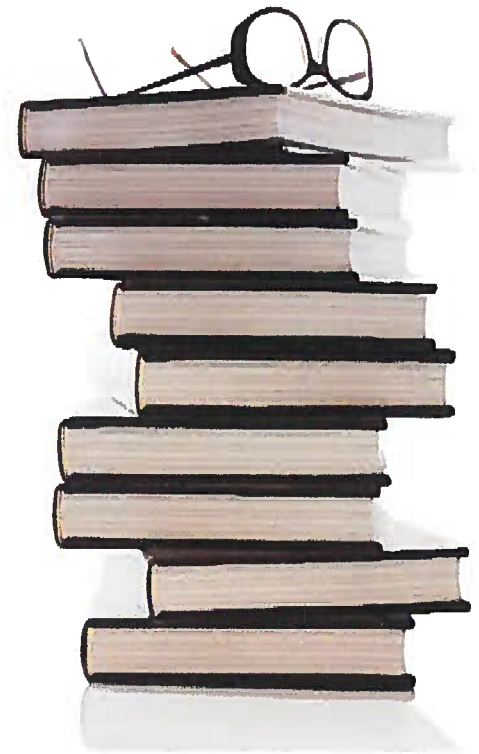

Deloitte.

Accountantsverslag 2015
provincie Zeeland

4 mei 2016

VERTROUWELIJK

Aan Provinciale Staten
van de provincie Zeeland
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Datum

4 mei 2016

Geachte statenleden,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2015 van de provincie Zeeland aan. In het hoofdstuk *Bestuurlijke samenvatting* hebben wij de belangrijkste punten uit ons verslag opgenomen.

Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld

De jaarrekening 2015 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland. Bij deze jaarrekening verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij bespreken onze bevindingen met de controlecommissie

Dit accountantsverslag lichten wij op vrijdag 13 mei 2016 toe aan de leden van de Commissie Gezamenlijk.

Ons kenmerk

3114088030/2016.052344/RVB

Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. W. Veldhuis RA

C.c.: Gedeputeerde Staten

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting	4
Uitkomsten jaarrekeningcontrole.....	8
De interne beheersing bij uw provincie.....	16
Analyse resultaat, vermogen en financiële structuur.....	21
Overige onderwerpen	25
Bijlagen	27

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting: de belangrijkste punten

De jaarrekening geeft een getrouw beeld en er is rechtmatig gehandeld	<p>Bij de jaarrekening 2015 van uw provincie verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de financiële rechtmatigheid. De controleverklaring d.d. 26 april 2016 hebben wij u separaat doen toekomen.</p> <p>Wij hebben vastgesteld dat de jaarverslaggeving 2015 voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften (Bbv). De door ons geconstateerde controleverschillen voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid vallen binnen de door u vastgestelde toleranties.</p> <p>Voor één programma is sprake van overschrijding van de geraamde lasten. In de jaarrekening is een expliciete toelichting opgenomen inzake begrotingsrechtmatigheid. Uit deze toelichting blijkt gemotiveerd dat deze begrotingsoverschrijding rechtmatig is, rekening houdend met de bepalingen zoals opgenomen in de kadernota rechtmatigheid.</p> <p>Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de jaarrekening en in de SiSa-bijlage geconstateerd die de rapporteringstoleranties overschrijden.</p> <p>Tot slot hebben wij vastgesteld dat de bezoldigingen over 2015 niet strijdig zijn met de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) en dat de jaarrekening 2015 van de provincie Zeeland voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.</p>
Aandachtspunten Provinciale Staten	<p>Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij eind 2015 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens. In deze interim-controle en de jaarrekeningcontrole hebben wij ook de speerpunten meegenomen zoals die in de pre-audit meeting van 20 november 2015 met de Commissie Bestuur zijn afgestemd. Deze speerpunten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• Financiële beheersing (procedurebeschrijvingen, visie en uitwerking interne controle, project- en financial control, primaire registraties en correctieboekingen).• Actualisatie interne regelingen.• Betrouwbaarheid automatiseringsomgeving.• Proces opstellen jaarrekening.• Waardering schattingsposten (deelneming NV Westerscheldetunnel, Perkpolder, Thermphos, actualisatie voorzieningen).• Frauderisicoanalyse.• Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen. <p>In deze rapportage gaan wij nader in op deze speerpunten.</p>

Bestuurlijke samenvatting: de belangrijkste punten

Belangrijke bevindingen ten aanzien van significante posten	<p>De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de provincie zijn uiteengezet in de jaarrekening 2015. Ten opzichte van 2014 zijn er geen wijzigingen in de toegepaste grondslagen.</p> <p>Het opstellen van de jaarrekening vereist van het college van Gedeputeerde Staten dat in een aantal situaties inschattingen moeten worden gemaakt over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.</p> <p>Wij hebben de verslaggevingsgrondslagen en de gemaakte schattingen geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden daarop uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingsgrondslagen en de toegepaste inschattingen adequaat zijn en consistent worden gebruikt. Belangrijke jaarrekeningposten welke aan schattingen onderhevig zijn betreffen:</p> <ul style="list-style-type: none">• De deelneming in NV Westerscheldetunnel.• De deelneming in Perkpolder BV en de op de balans van de provincie Zeeland opgenomen gronden voor dit project.• Voorziening Non-activiteitsregeling.• Waardering gronden Waterdunen.• Voorzieningen voor overige risico's. <p>Wij hebben de waardering van bovenstaande posten beoordeeld. Overall zijn wij van mening dat, gegeven de inherente onzekerheden die aan deze jaarrekeningposten ten grondslag liggen, de waardering in de jaarrekening 2015 toereikend is onderbouwd, rekening houdend met de huidige omstandigheden en de nu beschikbare gegevens.</p> <p>In het hoofdstuk 'Uitkomsten jaarrekeningcontrole' gaan wij hier nader op in.</p>
Jaarstukken	<p>De opzet van de jaarstukken - die bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening - is op hoofdlijnen gelijk aan voorgaande jaren. In de jaarstukken is de jaarrekening afzonderlijk weergegeven. Bij deze jaarrekening geven wij onze controleverklaring af.</p> <p>In het jaarverslag wordt in navolging van de begroting 2015 en uitgaande van de geformuleerde doelstellingen per programma, antwoord gegeven op de vraag in welke mate doelstellingen zijn bereikt en wat dit heeft gekost. Verder worden de geraamde en gerealiseerde acties en indicatoren weergegeven. Het jaarverslag bevat tevens de voorgeschreven paragrafen. De paragrafen geven inzicht in hetgeen in 2015 op verschillende onderwerpen is gerealiseerd. Het aantal programma's is teruggebracht van 14 in 2014 tot 9 in 2015.</p> <p>De jaarrekening geeft gedetailleerd inzicht in de onderscheiden balans- en exploitatieposten. De toelichtingen op de verschillen tussen begrote en werkelijke uitkomsten geven aan waaruit de afwijkingen bestaan.</p> <p>Op onderdelen kan de toelichting nog meer ingaan op oorzaak van de verschillen.</p>

Bestuurlijke samenvatting: de belangrijkste punten

Analyse vermogen en resultaat	<p>Het eigen vermogen van de provincie Zeeland inclusief het gerealiseerde resultaat over 2015 van € 9,0 miljoen voordelig bedraagt ultimo 2015 € 145,2 miljoen.</p> <p>Volgens de begroting na wijziging was het geraamde resultaat na bestemming nihil. In de toelichting op de programmarekening is bij ieder programma een overzicht opgenomen met de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting 2015 na wijziging. In de paragraaf 'Analyse vermogen en resultaat (incl. risicomanagement)' van ons accountantsverslag gaan wij meer gedetailleerd in op de analyse van (de mutaties in) het vermogen en het resultaat over 2015.</p>
Interne beheersing	<p>Wij hebben in onze voorgaande rapportages aandacht gevraagd voor de financiële beheersing van de provincie. In 2015 zijn diverse maatregelen genomen gericht op de verbetering daarvan. Wij noemen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Verbetering beheersing grote projecten.• Versterking financieel management.• Herinrichting inkoopproces en aanpassen boekingsgangen.• Onderzoek juistheid meerjarenbegroting en mogelijkheden tot vereenvoudiging administratie;• Verbetering van de grondadministratie door implementatie nieuw grondadministratiepakket. <p>Wij onderschrijven het belang van deze maatregelen. Verdere verbeteringen staan gepland en zijn gewenst. Wij hebben Gedeputeerde Staten geadviseerd prioritering aan te brengen in de aanbevelingen en de voorgenomen acties en een planning op te stellen ter realisatie hiervan.</p> <p>In deze rapportage gaan wij op een aantal van deze punten nader in.</p>
Proces opstellen jaarrekening	<p>Wij constateren belangrijke verbeteringen in het proces van het opstellen van de jaarrekening ten opzichte van 2014. Bij aanvang van de controle is ons een volledig exemplaar van de jaarrekening overlegd, inclusief de interne analyses van het resultaat en onderbouwingen van de diverse jaarrekeningposten. Verdere verbeteringen zijn mogelijk. Wij zullen deze op korte termijn bespreken met het management.</p>

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

<p>De reikwijdte van onze controle achten wij voldoende</p>	<p>Met de opdrachtbevestiging van 9 november 2015 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2015. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend voor onze controle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado). • De controleverordening op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de provincie Zeeland (controleverordening op grond van artikel 217 van de Provinciewet). • Het op 8 maart 2016 aan Provinciale Staten ter kennisgeving overlegde normenkader. <p>Een toelichting op de reikwijdte van onze controle 2015 is opgenomen in bijlage C van dit accountantsverslag. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2015 voldoende voor de doelstelling van onze controle.</p>															
<p>Gehanteerde toleranties met als resultaat: geen controleverschillen</p>	<p>Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2015 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleverordening en uw controleprotocol.</p> <table border="1" data-bbox="495 715 2110 1002"> <thead> <tr> <th colspan="3">Goedkeuringstoleranties</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Fouten</td> <td>1% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves</td> <td>€ 3.199.000</td> </tr> <tr> <td>Onzekerheden</td> <td>3% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves</td> <td>€ 9.597.000</td> </tr> <tr> <th colspan="3">Rapportagetoleranties</th> </tr> <tr> <td colspan="3">De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn - conform uw controleprotocol - vastgesteld op 25% van de goedkeuringstoleranties.</td> </tr> </tbody> </table> <p>Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van de getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd die de rapporteringstoleranties overschrijden.</p>	Goedkeuringstoleranties			Fouten	1% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves	€ 3.199.000	Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves	€ 9.597.000	Rapportagetoleranties			De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn - conform uw controleprotocol - vastgesteld op 25% van de goedkeuringstoleranties.		
Goedkeuringstoleranties																
Fouten	1% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves	€ 3.199.000														
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten inclusief dotaties reserves	€ 9.597.000														
Rapportagetoleranties																
De rapportagetoleranties voor fouten en onzekerheden zijn - conform uw controleprotocol - vastgesteld op 25% van de goedkeuringstoleranties.																
<p>Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening</p>	<p>De jaarstukken 2015 van uw provincie bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het jaarverslag 2015 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen). • De jaarrekening 2015 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage). <p>In het onderdeel 'programmaverantwoording' van het jaarverslag dient informatie opgenomen te worden over: wat hebben wij gedaan, wat hebben wij bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag.</p>															

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

	<p>Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 217 van de Provinciewet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting).</p> <p>De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) hebben wij 'marginaal getoetst'. Deze toetsing blijft beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening. De accountantscontrole omvat daarom geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen.</p> <p>Bij onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.</p>
De grondslagen van de jaarrekening 2015 zijn aanvaardbaar	<p>De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw provincie zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2015. In 2015 zijn er geen wijzigingen geweest in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw provincie.</p> <p>Significante verslaggevingsgrondslagen vereisen van Gedeputeerde Staten dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.</p> <p>Wij hebben het door Gedeputeerde Staten toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Waar nodig hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, aannames, berekeningen en consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsvoorschriften.</p> <p>Wij concluderen dat de grondslagen van de jaarrekening 2015 aanvaardbaar zijn en op toereikende wijze zijn toegepast.</p>

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

<p>Deelnemingen</p>	<p>De provincie Zeeland heeft ultimo 2015 voor een bedrag van € 125,9 miljoen aan deelnemingen geactiveerd. De post is als volgt te specificeren:</p> <table border="1" data-bbox="495 347 1626 683"> <thead> <tr> <th data-bbox="495 347 1379 480">Deelneming</th> <th data-bbox="1379 347 1626 480">Boekwaarde ultimo 2015 x € 1 miljoen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="495 480 1379 528">N.V. Westerscheldetunnel</td> <td data-bbox="1379 480 1626 528">125,2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="495 528 1379 576">Delta N.V.</td> <td data-bbox="1379 528 1626 576">0,6</td> </tr> <tr> <td data-bbox="495 576 1379 624">Overige</td> <td data-bbox="1379 576 1626 624">0,1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="495 624 1379 683">Totaal</td> <td data-bbox="1379 624 1626 683">125,9</td> </tr> </tbody> </table> <p>Op grond van het BBV dienen deelnemingen te worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde. Alle deelnemingen van de provincie staan gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Wij hebben aan de hand van overlegde jaarrekeningen, begrotingen, meerjarenramingen, (geraamde) dividenduitkeringen en andere documentatie vastgesteld dat er inderdaad geen sprake is van een noodzakelijke afwaardering naar lagere marktwaarde.</p>	Deelneming	Boekwaarde ultimo 2015 x € 1 miljoen	N.V. Westerscheldetunnel	125,2	Delta N.V.	0,6	Overige	0,1	Totaal	125,9
Deelneming	Boekwaarde ultimo 2015 x € 1 miljoen										
N.V. Westerscheldetunnel	125,2										
Delta N.V.	0,6										
Overige	0,1										
Totaal	125,9										
<p>Zeeland Seaports</p>	<p>De provincie Zeeland neemt deel in de Gemeenschappelijke Regeling Zeeland Seaports (GR ZSP). In de paragraaf "Verbonden partijen" van het jaarverslag 2015 en in de "Niet uit de balans blijvende verplichtingen" van de jaarrekening is toegelicht dat de provincie risico's loopt door de aan de GR ZSP afgegeven garantstellingen. Het is daarom van belang dat de provincie kritisch toezicht blijft uitoefenen.</p>										
<p>Bouw Kanaalkruising Sluiskil (KKS)</p>	<p>Het project Kanaalkruising Sluiskil betrof een investeringsproject dat is gerealiseerd in een separate besloten vennootschap. De Sluiskiltunnel is sinds 23 mei 2015 opengesteld voor verkeer. De deelneming is, onder terugstorting van het aandelenkapitaal, in 2015 geliquideerd. Dit is juist verwerkt in de jaarrekening 2015.</p>										
<p>Perkpolder</p>	<p>Het project Perkpolder betreft een grondexploitatie die door de provincie Zeeland met de gemeente Hulst wordt uitgevoerd in de afzonderlijke entiteit Perkpolder Beheer B.V. De provincie Zeeland heeft voor de realisatie van dit project voor een bedrag van € 10,5 miljoen aan kosten voor grondverwerving gemaakt. Deze gronden zijn nog niet geleverd aan Perkpolder Beheer B.V. en staan derhalve op de balans van de provincie Zeeland gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs en bijkomende (rente)lasten.</p>										

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

	<p>De provincie staat verder, samen met de gemeente Hulst, garant voor de schulden van Perkpolder Beheer B.V.</p> <p>Voor zowel het risico ten aanzien van de waardering van de gronden als ten aanzien van de garantstelling is de uitkomst van de exploitatieberekening van het plan Perkpolder relevant.</p> <p>Gedeputeerde Staten gaat op basis van de huidige inzichten uit van een kostendekkende exploitatie.</p> <p>Het spreekt voor zich dat de ontwikkelingen in de exploitatie, waaronder de voortgang van de grondverkoop en de realisatie van afgesloten (intentie)overeenkomsten, nauwgezet door de provincie moeten worden gevolgd en dat de Staten periodiek geïnformeerd blijven worden over de voortgang.</p>
Waterdunen	<p>Het project Waterdunen betreft de ontwikkeling van een grootschalig natuur- en recreatiegebied waarbij een deel van de grond is verkocht (maar nog niet geleverd) aan een recreatieondernemer. De natuurcomponent van dit project wordt conform de verslaggevingsregels verwerkt via de exploitatie en de recreatiecomponent als grondexploitatie via de balans.</p> <p>In het verleden is een exploitatieberekening vastgesteld, welke voor de natuurcomponent sloot op een provinciale bijdrage van € 7,6 miljoen. Deze berekening wordt periodiek geactualiseerd. In de meest actuele berekening (najaar 2015) wordt uitgegaan van een totale kostenraming (rood en groen) van € 86,1 miljoen en een provinciale bijdrage van € 13,8 miljoen op basis van de huidige inzichten. De kosten van de natuurcomponent worden verantwoord op het moment dat deze zich voordoen.</p> <p>Voor de recreatiecomponent sluit de exploitatieberekening op een verwacht verlies van € 2,3 miljoen. Voor dit bedrag is een voorziening opgenomen in de balans welke in mindering is gebracht op de grondvoorraad Waterdunen. Bij het beoordelen van de onderliggende uitgangspunten hebben wij geconstateerd dat in de berekening wordt uitgegaan van realisatie van de verkoop van de grond ultimo 2017. De realiseerbaarheid hiervan is afhankelijk van de (operationele) voortgang van het project maar ook van de recreatieonderneming aan wie deze gronden verkocht worden.</p> <p>Gelet op de financiële omvang van het project is het van belang periodiek de calculaties te actualiseren en de Staten te informeren over de financiële stand van zaken.</p>
Thermphos	<p>In 2012 is faillissement uitgesproken over fosforfabriek Thermphos. De grond waarop de fabriek staat, is in erfpacht uitgegeven door Zeeland Seaports NV en is sterk vervuild.</p> <p>In 2014 zijn er afspraken gemaakt tussen Zeeland Seaports NV en de Provincie Zeeland over het uitvoeren van een zodanige sanering dat een toestand wordt bereikt die zo veilig mogelijk is en blijft voldoen aan de toepasselijke bestuursrechtelijke milieuvorschriften. Daarnaast zijn afspraken gemaakt met de curatoren voor het beschikbaar stellen van € 35 miljoen uit de boedel voor deze sanering.</p>

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

	<p>In de afspraken tussen Zeeland Seaports en de Provincie Zeeland is overeengekomen dat de Provincie Zeeland de meerkosten zal dragen, mocht de sanering duurder uitvallen dan € 35 miljoen. Daarnaast draagt de Provincie de (overige) operationele kosten. Voor dit risico is in de jaarrekening 2014 een voorziening gevormd.</p> <p>Door verwachte uitloop van het project in de tijd en de hogere (overige) operationele kosten die hiermee naar verwachting gemoeid zijn, is deze voorziening verhoogd met € 375.000. Dit bedrag is ten laste gebracht van de ontvangen rijksbijdrage van € 3 miljoen (OP Sanering Thermphos).</p> <p>De inschatting van de Provincie is dat als er al sprake is van meerkosten boven de € 35 miljoen, deze gedekt kunnen worden uit het restant van de rijksbijdrage van € 2,6 miljoen.</p>
De kwaliteit van de onderbouwingen en inschattingen bij de overige voorzieningen is voldoende	<p>Naast de voorziening voor Thermphos heeft uw provincie overige voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen. De belangrijkste betreffen de voorziening voor wachtgeld en Non-activiteitsregelingen.</p> <p>Omdat schattingen per definitie subjectief zijn, besteden wij als uw accountant nadrukkelijk aandacht aan de onderbouwing en redelijkheid van de aannames van het college en het management. Wij hebben als onderdeel van onze controle daarom de volgende werkzaamheden uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none">• Wij hebben gesprekken gevoerd met het management over de aard van de risico's en de verwachtingen over de ontwikkelingen in de komende jaren.• Wij hebben de uitgangspunten op basis waarvan voorzieningen zijn bepaald getoetst.• Wij hebben de berekeningen getoetst. <p>Onze conclusie is dat wij ons, uitgaande van de huidige situatie, met de waardering kunnen verenigen.</p>
Er is sprake van één begrotings-overschrijding in de jaarrekening 2015	<p>Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2015, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium worden door Provinciale Staten zelf nader ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 217 van de Provinciewet.</p> <p>Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan Provinciale Staten, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kunnen nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de Provinciale Staten van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van Provinciale Staten.</p>

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota rechtmatigheid 2015 van de Commissie BBV. Uit deze kadernota blijkt dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat de Provinciale Staten nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneideregelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat Provinciale Staten geen nader beleid stellen, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven. Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen.

Daarnaast moet de accountant in het accountantsverslag deze kostenoverschrijdingen, waarvan Gedeputeerde Staten in de jaarrekening moet aangeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen.

In totaal heeft uw provincie € 354,1 miljoen aan lasten begroot na wijziging, tegenover € 319,9 miljoen aan werkelijke lasten in 2015. Dit is in totaal een onderrealisatie van € 34,2 miljoen (9,7%).

Aan baten had uw provincie een bedrag van € 354,1 miljoen begroot na wijziging, tegenover € 328,9 miljoen aan werkelijke baten in 2015. In totaal gaat het om een lagere realisatie van baten van € 25,2 miljoen (7,1%). De aanzienlijke lagere realisatie van lasten en baten hangt deels samen met wel geplande, maar niet gerealiseerde uitgaven voor infrastructurele voorzieningen (Sloeweg en Tractaatweg) en niet gerealiseerde uitgaven in de ruimtelijke omgeving (Waterdunen, Perkpolder). Deze uitgaven worden grotendeels gefinancierd met bijdragen van derden.

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Voor één programma is sprake van overschrijding van de begrote lasten. Wij verwijzen voor een inhoudelijke analyse van deze overschrijding naar de in jaarrekening opgenomen toelichting inzake begrotingsrechtmatigheid. Uit deze analyse blijkt dat de geconstateerde kostenoverschrijding die formeel als onrechtmatig wordt aangemerkt - gezien de oorzaak en de adequate toelichting - geen gevolgen hebben voor de strekking van onze controleverklaring.

De uitkomsten van onze jaarrekeningcontrole

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2015 geconstateerd die de rapporteringstolerantie overschrijden	<p>De procedure die uw provincie moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is ten opzichte van vorig jaar niet wezenlijk gewijzigd. Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2015. Hierbij stellen wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren) vast.</p> <p>Wij willen benadrukken dat u als provincie zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.</p> <p>De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage C van dit accountantsverslag. Bij de controle hebben wij geen financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.</p>
De Wet normering topinkomens (WNT) is nageleefd	<p>De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.</p> <p>Voor provincies geldt dat de provinciesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2015 niet meer bedragen dan € 179.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT.</p> <p>Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling.</p> <p>Gebeurt dit niet, dan is Deloitte als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2015 van provincie Zeeland niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2015 van de provincie Zeeland voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.</p>
Wij zijn onafhankelijk van de provincie Zeeland	<p>Deloitte Accountants B.V. is onafhankelijk van de provincie Zeeland en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels en het beleid ten aanzien van onafhankelijkheid.</p> <p>Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de member firms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectieve zuster- en/of dochterondernemingen en de provincie, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.</p> <p>Bijlage B van dit accountantsverslag bevat een nadere uiteenzetting van onze onafhankelijkheid.</p>

De interne beheersing bij uw provincie

De interne beheersing bij uw provincie

<p>Projectcontrol verder te ontwikkelen</p>	<p>De provincie Zeeland kent een aantal financieel omvangrijke projecten waarbij soms met derde partijen wordt samengewerkt. Wij noemen:</p> <ul style="list-style-type: none">• De bouw van de Kanaalkruising Sluiskil• Project Perkpolder• Project Waterdunen• Marinierskazerne• N62 Sloeweg• N62 Tractaatweg <p>Wij beoordelen die aspecten van de projectbeheersing die voor onze jaarrekeningcontrole relevant zijn, zoals de verwerking en de waardering in de jaarrekening.</p> <p>Wij hebben in onze voorgaande rapportages aandacht gevraagd voor de projectbeheersing.</p> <p>Belangrijke onderdelen van projectcontrol zijn onder andere:</p> <ul style="list-style-type: none">• Voorgangsbewaking• Financiële ramingen (confrontatie tussen begroting en realisatie + verwachte kosten)• Dekking / financiering• Contractbewaking / overeenkomsten• Dekking / financiering• Contractbewaking / overeenkomsten• Verslaggeving (verwerking en waardering)• Inrichting projectadministratie• Juridische risico's• Tussentijdse rapportering (inhoud / frequentie)• Verslaggeving (verwerking en waardering) <p>Wij hebben in onze voorgaande rapportages geconstateerd dat niet afgedwongen werd dat bovenstaande aspecten altijd aan de orde komen.</p>
--	---

De interne beheersing bij uw provincie

	<p>Wij constateren dat de verbetering van projectbeheersing een hoge prioriteit kent. Dit blijkt onder andere uit de personele versterkingen die in 2015 zijn gedaan (aanstellen directeur grote projecten, projectdirecteur N62, medewerker financiële administratie projecten, projectcontroller).</p> <p>De provincie beschikt over een handboek projectmanagement, dat is geactualiseerd. De meest essentiële zaken ten aanzien van projectbeheersing zijn opgenomen in de aangepaste versie van dit handboek, zoals de definitie van een (groot) project, de rolverdeling, de taken van een projectcontroller en de plaats van de controlrol in de organisatie.</p> <p>Daarnaast hebben wij van uw organisatie begrepen dat acties in gang zijn gezet ter verbetering en intensivering van project voortgangsrapportages. Wij merken op dat het daarvoor onder andere van essentieel belang is dat de financiële projectadministratie volledig bijgewerkt is en de aangegane verplichtingen zijn geregistreerd, zodat de voortgangsrapportages een juist en volledig beeld geven van de huidige (financiële) status.</p> <p>Tot slot merken wij op dat het opstellen van een handboekprojectmanagement slechts een eerste stap is. De implementatie ervan in de provinciale organisatie en het toetsen op de naleving van het handboek zijn essentiële vervolgstappen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van het gewenste niveau van projectbeheersing. Wij hebben Gedeputeerde Staten geadviseerd te monitoren dat de voorgenomen acties toereikend worden uitgevoerd.</p>
Doorontwikkeling interne controlefunctie	<p>De in het verleden voorgenomen doorontwikkeling van de interne controlefunctie heeft door diverse omstandigheden en andere prioriteiten niet plaatsgevonden. Het ontbreekt aan een actuele visie op de interne controlefunctie. Onderdelen van een dergelijke visie kunnen zijn de positionering van de interne controlefunctie binnen de provinciale organisatie, het bepalen van de reikwijdte van interne controle, de diepgang en de werkwijze. Wij hebben Gedeputeerde Staten geadviseerd een standpunt te bepalen over de invulling van de interne controlefunctie binnen uw organisatie.</p> <p>Verder merken wij op dat de provincie enkele jaren geleden de belangrijkste processen heeft beschreven. Wij merken op dat de beschrijvingen niet meer volledig aansluiten op de inrichting van de interne organisatie en bestaande procedures. Wij adviseren u de procesbeschrijvingen te actualiseren. Voorts merken wij op dat op onderdelen de interne controle op onderdelen nog aangescherpt kan worden. Bevindingen inzake deze hebben wij in onze managementletter gerapporteerd aan Gedeputeerde Staten.</p>
Proces opstellen jaarrekening 2015	<p>Wij constateren duidelijke verbeteringen in het jaarrekeningproces ten opzichte van 2014. Bij aanvang van de controle is ons een volledig exemplaar van de jaarrekening overgelegd, inclusief de interne analyses van het resultaat en onderbouwingen van de diverse jaarrekeningposten. Verdere verbeteringen zijn mogelijk.</p>

De interne beheersing bij uw provincie

	<p>Wij constateren evenals voorgaand jaar relatief veel fouten in de primaire registraties. Wel constateren wij dat deze veelal door de provincie zelf zijn gecorrigeerd, wat duidt op een toenemend zelfcontrolevermogen. Als mogelijkheden tot verdere verbeteringen in het jaarrekeningproces noemen wij:</p> <ul style="list-style-type: none">• De kwaliteit van interne onderbouwingen van belangrijke jaarrekeningposten.• De diepgang van aan de afdeling Financiën aangeleverde toelichtingen op realisatie van doelstellingen en verschillen tussen werkelijke en begrote financiële resultaten. <p>Met de organisatie zullen wij het jaarrekeningproces evalueren om weer te komen tot een verdere verbetering in 2016.</p>
Verplichtingen-administratie wordt nog niet altijd gebruikt	<p>Wij hebben evenals voorgaande jaren geconstateerd dat niet alle verstrekte opdrachten administratief worden verwerkt als verplichting. Dit bemoeilijkt de budgetbewaking. De afdeling Financiën heeft ons medegedeeld dat momenteel de opties voor een nieuw inkoopstelsel worden onderzocht als ook op welke wijze de verplichtingenadministratie dient te worden ingericht en te worden gebruikt.</p>
Nog niet alle interne regelingen aangepast	<p>Wij hebben in onze voorgaande rapportages geconstateerd dat diverse interne regelingen niet meer actueel zijn, zoals de regeling budgetbeheer. Wij hebben Gedeputeerde Staten geadviseerd hiervoor zorg te dragen.</p>
Vennootschapsbelastingplicht overheids-ondernemingen	<p>Vanaf 1 januari 2016 worden overheidsbedrijven vennootschapsbelastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijven. De afbakening van de belastingplicht van publiekrechtelijke rechtspersonen wordt daarmee gelijk aan het systeem dat nu al geldt voor de 'gewone' stichtingen en verenigingen. Daarnaast worden er specifieke overheidsvrijstellingen geïntroduceerd. De provincie heeft een eerste inventarisatie uitgevoerd van de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht. Deze inventarisatie dient met de Belastingdienst te worden afgestemd. Voor de vennootschapsbelastingplichtige activiteiten dient vervolgens een fiscale administratie te worden gevoerd.</p>
Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving	<p>Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen significante bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen. Enkele aandachtspunten uit onze controles inzake de betrouwbaarheid van de automatiseringsomgeving hebben wij in onze managementletter gerapporteerd aan Gedeputeerde Staten.</p>

De interne beheersing bij uw provincie

Frauderisicoanalyse	<p>Als onderdeel van onze controle hebben wij Gedeputeerde Staten verzocht inzicht te geven in de inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude. Het management heeft ons aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en heeft voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst. Ook is een eerste interne risicofraudeanalyse opgesteld. Deze analyse dient nog verder verdiept en uitgewerkt worden.</p> <p>Wij adviseren het proces dat wordt gehanteerd voor frauderisicoanalyse en de uitkomsten hiervan gestructureerd vast te leggen en op hoofdlijnen te bespreken met Provinciale Staten. Wij adviseren u de frauderisicoanalyse jaarlijks op te nemen in uw planning- en controlcyclus.</p>
----------------------------	--

Analyse resultaat, vermogen en financiële structuur

Onze analyse van uw resultaat, vermogen en financiële structuur

Het gerealiseerde saldo en resultaat 2015 is voordelig

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten. Daarnaast kent de provincie ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse reservemutaties.

De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door Provinciale Staten genomen besluiten.

Concreet betekent dit voor uw provincie het volgende.

Exploitatieresultaat 2015		x € 1.000
De totale baten van uw provincie bedragen:	€ 232.521	
De totale lasten van uw provincie bedragen:	€ 227.051	
Het overschot bedraagt ('gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten' afgerond)		€ 5.470
Gedurende het jaar heeft u al voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	€ 92.863	
Tevens hebt u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit reserves. Over het boekjaar betreft dit:	€ 96.410	
Per saldo gedurende het jaar onttrokken aan reserves:		€ 3.547
Gerealiseerde resultaat (voordelig):		€ 9.017

De exploitatie over 2015 laat een voordelig gerealiseerd resultaat zien van € 9,0 miljoen zien, ten opzichte van een sluitende begroting. Dit bedrag is afzonderlijk vermeld in de balans als onderdeel van het eigen vermogen.

Voor een nader gedetailleerd inzicht van de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij u naar de toelichtingen op het overzicht van baten en lasten van de jaarrekening 2015.

Onze analyse van uw resultaat, vermogen en financiële structuur

Ontwikkeling vermogen

In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen over de afgelopen drie jaar schematisch weergegeven (x € 1 miljoen):

Ontwikkeling eigen vermogen	2013	2014	2015
Stand van eigen vermogen per 1 januari	140,4	135,5	139,7
Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar	-10,7	-8,6	-3,5
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening	5,8	12,8	9,0
Totaal (= gerealiseerd totaal saldo van baten en lasten)	-4,9	4,2	5,5
Stand per 31 december	135,5	139,7	145,2

Het eigen vermogen van uw provincie is in 2015 met een bedrag van € 5,5 miljoen toegenomen, zijnde het resultaat voor bestemming.

De omvang van het eigen vermogen van uw provincie bedraagt ultimo 2015 € 145,2 miljoen, zijnde 33% van het balanstotaal (2014: 30% van het balanstotaal).

Onze analyse van uw resultaat, vermogen en financiële structuur

Weerstandsvermogen en risicomanagement

De provincie voert jaarlijks een organisatiebrede analyse uit van haar financiële risico's. Deze risico's worden vervolgens afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen. De uitkomsten van deze inventarisatie worden aan de Staten gerapporteerd in de begroting en in het jaarverslag in de paragraaf weerstandsvermogen. Het verloop van de omvang van de weerstandscapaciteit en financiële risico's volgens deze paragraaf is als volgt weer te geven:

Onderdelen weerstandscapaciteit (in € miljoen)	Jaarverslag 2012	Jaarverslag 2013	Jaarverslag 2014	Jaarverslag 2015
Totale omvang weerstandscapaciteit	68	64	61	47
Totale omvang financiële risico's	11	24	13	17
Dekkingsgraad	6,2	2,7	4,7	2,7
Eigen waarderingscijfer	A	A	A	A

Het waarderingscijfers van A betekent dat het weerstandsvermogen bij een dekkingsgraad groter dan 2 als uitstekend wordt gekwalificeerd.

Wij constateren dat de provinciale organisatie veel aandacht besteedt aan het volgen van de ontwikkeling van de financiële positie van de provincie Zeeland op de langere termijn en de gevolgen daarvan voor de omvang van het weerstandsvermogen.

Wij zijn van mening dat in dit proces nog verdere verbetermogelijkheden mogelijk zijn. Wij denken hierbij met name aan een systeem dat waarborgt dat alle door de organisatie gesignaleerde risico's centraal worden geregistreerd. Verder kan in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing nog explicieter ingegaan worden op welke wijze de provincie risicomanagement haar risico's beheerst.

In het jaarverslag is een nadere toelichting opgenomen inzake het weerstandsvermogen. Volledigheidshalve verwijzen wij u hiernaar.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen en belangrijke ontwikkelingen

Bevestiging van Gedeputeerde Staten is ontvangen	<p>Wij hebben van Gedeputeerde Staten een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.</p>
Er is geen sprake van meningsverschillen met het management of een beperking in reikwijdte van onze controle	<p>Er zijn geen meningsverschillen met Gedeputeerde Staten geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door Gedeputeerde Staten en de medewerkers van de provincie Zeeland de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.</p>
Er is geen sprake van vermoedens of signalen van fraude	<p>In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. Wij merken op dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.</p> <p>Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de provincie Zeeland, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de risico's van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken.</p> <p>Van het college (via de bevestiging bij de jaarrekening) en management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn op de jaarrekening, zijn betrokken.</p> <p>Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die gericht waren op het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het college, directie en management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en niet-routinematige transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd.</p> <p>Hoewel wij een professioneel kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.</p>

Bijlagen

Bijlage A: Fouten en onzekerheden inzake de SiSa-bijlage

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2015 onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Onderstaand treft u deze tabel aan.

Specifieke uitkering		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
I&M E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	N.v.t.	€ 0	-
I&M E28	Regionale mobiliteitsfondsen	N.v.t.	€ 0	-
VWS H8	Doeluitkering Jeugdzorg	N.v.t.	€ 0	-
	Totaal	N.v.t.	€ 0	-

Bijlage B: Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de provincie Zeeland in 2015 is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hierna opgenomen.

Aanvullende dienstverlening vanuit Deloitte Accountants BV anders dan controle

- Specifiek overeengekomen werkzaamheden Dienst Landelijk Gebied overname verplichtingen provincie Zeeland
- Specifiek overeengekomen werkzaamheden externe inhuur
- Overige advisering meerjarenraming provincie Zeeland
- Specifiek overeengekomen werkzaamheden fractievergoedingen

Aanvullende dienstverlening vanuit Deloitte Tax

- Fiscale advisering gronden Marinierskazerne
- Diverse overige fiscale advisering

Op grond van de door ons getroffen maatregelen en de communicatie met u hierover zijn wij van mening dat onze onafhankelijkheid is gewaarborgd.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen of verstrekt aan provincie Zeeland of een bij provincie Zeeland betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Bijlage C: Reikwijdte van de accountantscontrole

De opdracht die u ons heeft verstrekt

Binnen het kader van de meerjarige overeenkomst tussen uw provincie en Deloitte Accountants B.V. heeft u ons met de opdrachtbevestiging van 9 november 2015 opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2015.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van de provincie Zeeland. In dit accountantsverslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle.

Onze controleaanpak bestaat in hoofdlijnen uit drie fasen: de risicoanalyse, de interim-controle en de jaarrekeningcontrole.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als provincie mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw provincie en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt primair de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim-controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats. Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is onze managementletter met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing (zie het hoofdstuk Interne beheersing).

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (Bbv), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in uw controleprotocol en normenkader. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren.

Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals door u vastgesteld en vastgelegd in het controleprotocol.

Bijlage C: Reikwijdte van de accountantscontrole

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en ons accountantsverslag. In ons accountantsverslag rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing). Onze controleverklaring is gebaseerd op onze controlewerkzaamheden als accountant van de provincie Zeeland.

Bijlage D: Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Deloitte.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.